

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΤΑΞΗ

Ενδεικτικό διάγραμμα ανάπτυξης του θέματος

1. Εννοιολογική προσέγγιση, κριτήρια καθορισμού και αιτίες προβληματικής συμπεριφοράς
2. Μορφές προβληματικής συμπεριφοράς
3. Παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη προβληματικής συμπεριφοράς
4. Θεωρητικές προσεγγίσεις
5. Συνέπειες στη μαθησιακή διαδικασία και στις διαπροσωπικές σχέσεις των μαθητών
6. Μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα συμπεριφοράς
7. Στάσεις και ενέργειες του δασκάλου για τον περιορισμό των προβλημάτων συμπεριφοράς
8. Στρατηγικές πρόληψης και στρατηγικές παρέμβασης
9. Συμπεράσματα και προτάσεις

Προβλήματα συμπεριφοράς στη σχολική τάξη Φύλλο παρατήρησης

Σχολείο:.....Δάσκαλος Δασκάλα
Τάξη:.....Ημερομηνία:.....Μάθημα:.....
Όνοματεπώνυμο φοιτητή/τριας:.....

Παρατηρήσεις

1. Η προβληματική συμπεριφορά που εμφανίζεται στην τάξη είναι: *
  - α) Συμπεριφορά του ίδιου του μαθητή (ανησυχία, ενόχληση, μη συμμετοχή σε ομαδικές δραστηριότητες, ελλειμματική προσοχή στο μάθημα, μη πραγματοποίηση εργασιών, υψηλό επίπεδο θορύβου, μετακίνηση μέσα στην τάξη, φοβία, έλλειψη αυτοπεποίθησης, απομόνωση...)
  - β) Συμπεριφορά προς τους συμμαθητές του (ενόχληση συμμαθητών, λεκτικοί διαξιφισμοί, καταστροφή μαθητικού υλικού, κλοπή, επιθετικότητα, έλλειψη συνεργασίας...)
  - γ) Συμπεριφορά προς το δάσκαλο (ανυπακοή, απειθαρχία, έλλειψη σεβασμού, επιθετικότητα...)
2. Ο δάσκαλος έχει οργανώσει τη διδασκαλία του, ώστε να περιορίζονται τα προβλήματα συμπεριφοράς στην τάξη:
  - α) Καθόλου
  - β) Λίγο
  - γ) Πολύ
  - δ) Πάρα πολύ
3. Το κλίμα της τάξης είναι:
  - α) Συνεργατικό
  - β) Ανταγωνιστικό
  - γ) Ατομιστικό (χαλαρό)
4. Με την παραβατική συμπεριφορά ο μαθητής επιδιώκει: *
  - α) την προσέλκυση της προσοχής των συμμαθητών του
  - β) την επίδειξη δύναμης
  - γ) την εκδήλωση συναισθημάτων κατωτερότητας
  - δ) την επίδιωξη εκδίκησης
5. Ο δάσκαλος της τάξης αντιμετωπίζει μια ανεπιθύμητη συμπεριφορά μαθητή: *
  - α) επιβάλλοντας ποινές
  - β) με απόσβεση ή αγνόηση της συμπεριφοράς
  - γ) με απομόνωση και περιθωριοποίηση από την ομάδα
  - δ) με αύξηση των λεκτικών και μη λεκτικών μηνυμάτων
  - ε) με χιούμορ
  - στ) με υπενθύμιση των κανόνων συμπεριφοράς
6. Ο δάσκαλος επαινεί τον μαθητή που τροποποιεί τη συμπεριφορά του προς το καλύτερο:
  - α) Ποτέ
  - β) Σπάνια
  - γ) Συχνά
  - δ) Πάντοτε

7. Ο μαθητής που παρουσιάζει προβληματική συμπεριφορά μετά την παρέμβαση του δασκάλου:

- α) συνεχίζει την ίδια συμπεριφορά
- β) επανέρχεται στην τάξη
- γ) σταματά για λίγο και μετά την επαναλαμβάνει

8. Οι υπόλοιποι μαθητές:

- α) τον αγνοούν
- β) διασκεδάζουν με τις πράξεις του
- γ) προσπαθούν να τον επαναφέρουν στην τάξη
- δ) επιζητούν την παρέμβαση του δασκάλου

---

* Κυκλώστε μια επιλογή σε κάθε ερώτηση. Στις ερωτήσεις με αστερίσκο μπορείτε να κάνετε και περισσότερες από μία επιλογές.

Προβλήματα συμπεριφοράς στη σχολική τάξη Ερωτηματολόγιο φοιτητή προς το δάσκαλο

Περιοχή:.....Δάσκαλος Δασκάλα
Σχολείο.....Τάξη:.....Ημερομηνία:.....
Όνοματεπώνυμο φοιτητή/τριας.....

Ερωτήσεις

1. Πιστεύετε ότι τα προβλήματα συμπεριφοράς που συνήθως εμφανίζονται στην τάξη σας οφείλονται: *
  - α) στη δυσκολία κοινωνικοποίησης και προσαρμογής του παιδιού στη σχολική πραγματικότητα
  - β) στο προβληματικό οικογενειακό περιβάλλον
  - γ) σε επιδράσεις του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος
  - δ) σε πολιτισμικές διαφορές και κοινωνική ανισότητα
2. Η προβληματική συμπεριφορά που εμφανίζεται στη σχολική τάξη μπορεί να αντιμετωπιστεί με αποτελεσματικό τρόπο:
  - α) αποκλειστικά και μόνον από σας
  - β) με συνεργασία με τους γονείς
  - γ) με τη βοήθεια των συναδέλφων και του διευθυντή
  - δ) με τη βοήθεια εξειδικευμένων επιστημόνων
3. Κατά την εκδήλωση μιας προβληματικής συμπεριφοράς, δίνετε προτεραιότητα: *
  - α) στη διάγνωση των αιτιών που προκαλούν το πρόβλημα
  - β) στην παιδαγωγική αντιμετώπιση του προβλήματος
4. Χαρακτηρίζετε μια ανεπιθύμητη συμπεριφορά μαθητή της τάξης σας ως προβληματική ύστερα από: *
  - α) συστηματική παρατήρηση της συμπεριφοράς του μαθητή στο σχολικό περιβάλλον
  - β) λεπτομερή καταγραφή της συχνότητας, της έντασης και της διάρκειας εμφάνισης της προβληματικής συμπεριφοράς
  - γ) φιλική συζήτηση απευθείας με το μαθητή
  - δ) επικοινωνία με τους γονείς
  - ε) συνεργασία με το σχολικό σύμβουλο
  - στ) παραπομπή του μαθητή σε εξειδικευμένο επιστήμονα ή υπηρεσία

5. Για την αντιμετώπιση μιας προβληματικής συμπεριφοράς στην τάξη παρεμβαίνετε με:

- α) συμβουλές και υποδείξεις
- β) αποδοκιμασία και επιπλήξεις
- γ) ενδιαφέρον και συμπάθεια

6. Παρουσιάζεται στους μαθητές σας επιθυμητούς τρόπους συμπεριφοράς με την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και τη μίμηση προτύπων;

- α) Ποτέ
- β) Σπάνια
- γ) Συχνά
- δ) Πάντοτε

7. Οι διαπροσωπικές σχέσεις στη σχολική τάξη και η συμπεριφορά των μαθητών επηρεάζουν τη σχολική επιτυχία ή αποτυχία:

- α) Καθόλου
- β) Λίγο
- γ) Πολύ
- δ) Πάρα πολύ

8. Πιστεύετε ότι η εκπαίδευση των μαθητών που παρουσιάζουν προβλήματα συμπεριφοράς πρέπει να παρέχεται:

- α) σε κανονική τάξη
- β) σε κανονική τάξη αλλά με παράλληλη στήριξη από άλλο δάσκαλο
- γ) σε ειδική τάξη
- δ) σε ειδικό σχολείο

9. Πιστεύετε ότι υπάρχει σχέση αλληλεπίδρασης μεταξύ των προβλημάτων συμπεριφοράς και των μαθησιακών δυσκολιών που αντιμετωπίζει ένας μαθητής στην τάξη:

- α) Καθόλου
- β) Λίγο
- γ) Πολύ
- δ) Πάρα πολύ

---

* Κυκλώστε μια επιλογή σε κάθε ερώτηση. Στις ερωτήσεις με αστερίσκο μπορείτε να κάνετε και περισσότερες από μία επιλογές.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Άντλερ Άλφρεντ (1974). *Προβληματικά παιδιά*, εκδ. Μπουκουμάνης, Αθήνα.
- Δράκος Γεώργιος (2003). *Ειδική Παιδαγωγική των προβλημάτων λόγου και ομιλίας*, Αθήνα.
- Herbert Martin (1996). *Ψυχολογικά προβλήματα παιδικής ηλικίας Ι^β*. Επόπτης ελληνικής έκδοσης Ιωάννης Παρασκευόπουλος, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- Herbert Martin (1998). *Ψυχολογικά προβλήματα παιδικής ηλικίας Ι^α*. Επόπτης ελληνικής έκδοσης Ιωάννης Παρασκευόπουλος, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- Καλατζή-Αζίζη Αναστασία(1985). *Εφαρμοσμένη Κλινική Ψυχολογία στο χώρο του σχολείου*, Αθήνα.
- Κανδαράκης Ανδρέας (2004). *Συνυπάρχουν οι μαθησιακές δυσκολίες με τα προβλήματα συμπεριφοράς;*, εκδ. Σαββάλας, Αθήνα.
- Κολιάδης Εμμανουήλ (2005). *Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτική πράξη*, Τόμος Α', Αθήνα.
- Κολιάδης Εμμανουήλ (2006). *Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτική πράξη*, Τόμος Β', Αθήνα.
- Κολιάδης Εμμανουήλ (2007). *Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτική πράξη*, Τόμος Γ', Αθήνα.
- Κολιάδης Εμμανουήλ κ.ά (2010). *Συμπεριφορά στο σχολείο*, Αθήνα
- Κουρκούτας Ηλίας (2011). *Προβλήματα συμπεριφοράς στα παιδιά*, εκδ. Τόπος, Αθήνα.
- Κρουσταλάκης Γεώργιος (1994). *Παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες*, Αθήνα.
- Λιβανίου Ελένη (2004). *Μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα συμπεριφοράς στην κανονική τάξη*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα.
- Ματσαγγούρας Ηλίας (2001). *Η Σχολική Τάξη*, Τόμος Α', Αθήνα.
- Ματσαγγούρας Ηλίας (1998). *Οργάνωση και διεύθυνση της σχολικής τάξης*, εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα.
- Molnar A. & Lindquist B. (1996). *Προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο*. Επιμέλεια Καλατζή-Αζίζη κ.ά, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- Morgan Nicola (2012). *Διαχείριση συμπεριφοράς στη σχολική τάξη*, μτφρ. Εύα Καλίσκामη, εκδ. Πατάκη, Αθήνα.

Μπαμπάλης Θωμάς (2005). *Η κοινωνικοποίηση του παιδιού στη σχολική τάξη, ο ρόλος του εκπαιδευτικού*, εκδ. Ατραπός, Αθήνα

Ντιούι Τζον (1983). *Εμπειρία και Εκπαίδευση*, μτφρ. Λέανδρος Πολενάκης, εκδ. Γλάρος, Αθήνα.

Ντράικωρς Ρούντολφ (1979). *Διατηρώντας την ισορροπία στην τάξη*, εκδ. Θυμάρι, Αθήνα.

Παντελιάδου Σουζάνα (2000). *Μαθησιακές Δυσκολίες και εκπαιδευτική πράξη, Τι και Γιατί*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.

Παρασκευόπουλος Ιωάννης (1992). *Ψυχολογία ατομικών διαφορών*, Αθήνα.

Πολυχρονοπούλου Σταυρούλα (2003). *Παιδιά και έφηβοι με ειδικές ανάγκες και δυνατότητες*, Τόμος Α', Αθήνα.

Πολυχρονοπούλου Σταυρούλα (2010). *Παιδιά και έφηβοι με ειδικές ανάγκες και δυνατότητες*, Τόμος Β', Αθήνα.

Συλλογικό (1998). *Συνεκπαίδευση Παιδιών με και Χωρίς Προβλήματα Μάθησης και Συμπεριφοράς*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.

Τάφα Ευφημία (1997). *Συνεκπαίδευση παιδιών με και χωρίς προβλήματα μάθησης και συμπεριφοράς*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.

Τριλιανός Αθανάσιος (2008). *Μεθοδολογία της Σύγχρονης Διδασκαλίας*, Τόμος Β', Αθήνα.

Τσιπλητάρης Αθανάσιος (2000). *Ψυχοκοινωνιολογία της σχολικής τάξης*, εκδ. Περιβολάκι, Αθήνα.

ΥΠΕΠΘ/ΠΙ (2008). *Θέματα Διαχείρισης Προβλημάτων Σχολικής Τάξης*, Τόμος Β', Επιμέλεια: Ελένη Τζελέπη-Γιαννάτου, Αθήνα.

Φλωράτου Μαρία-Μάρθα (2006). *Μαθησιακές δυσκολίες και όχι τεμπελιά*, εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα.

Fontana David (2006). *Ο εκπαιδευτικός στην τάξη*, εκδ. Σαββάλας, Αθήνα.

Χατζηχρήστου Χρυσή κ.ά (2012). *Διαχείριση κρίσεων στη σχολική κοινότητα*, εκδ. Τυπωθήτω, Αθήνα.

Χρηστάκης Κώστας (2000). *Ιδιαίτερες Δυσκολίες και Ανάγκες στο Δημοτικό Σχολείο*, εκδ. Ατραπός, Αθήνα.

Χρηστάκης Κώστας (2001). *Προβλήματα συμπεριφοράς στη σχολική ηλικία*, εκδ. Ατραπός, Αθήνα.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Καλαντζή-Αζίζι Αναστασία, Μπεζεβέγκης Ηλίας (1990). «Αξιολόγηση από δασκάλους της προβληματικής συμπεριφοράς παιδιών σχολικής ηλικίας», περ. *Νεοελληνική Παιδεία*, τ. 6(21), σελ.106-124.

Λαμπίρη Γεωργίου (2006). «Προβλήματα συμπεριφοράς στην τάξη. Στρατηγικές πρόληψης και στρατηγικές αντιμετώπισης», περιοδικό *Επιστημονικό Βήμα*, τ. 5, σελ. 57-65.

Μαυροπούλου Σοφία & Παντελιάδου Σουζάνα (2010). «Ικανότητα χειρισμού προβλημάτων συμπεριφοράς στο σχολείο και ανάγκες εξειδίκευσης εκπαιδευτικών», *Πρακτικά συνεδρίου Ειδικής Αγωγής*, ΠΤΔΕ Παν/μίου Κρήτης, (Μάιος 2010)

Παπαθεμελή Γιάννη (2000). «Προβλήματα Συμπεριφοράς Μαθητών», περιοδικό *Το σχολείο και το σπίτι*, τ. 39, σελ. 49-55.

Παρασκευόπουλου Ιωάννη και συνεργατών (1970). «Διάγνωση προβληματικής συμπεριφοράς στα παιδιά», περιοδικό *Σχολική Υγιεινή*, τ. 31, σελ. 119-124.

Παρασκευόπουλου Ιωάννη, Χασάπη Ι., Κασίμου Χ., Παπαγεωργίου Κ. «Προβληματική συμπεριφορά παιδιών σχολικής ηλικίας», περιοδικό *Σχολική Υγιεινή*, τόμος 32^{ος}, τ. 4, σελ. 145-174.

Ρούγγου Δημητρίου (1997). «Προβληματική συμπεριφορά μαθητών. Αντιμετώπισή της», περιοδικό *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τ. 25, σελ. 32-41.

Τριλιανού Αθανασίου (1991). «Στοχεύοντας σε μια διδασκαλία με ελάχιστα προβλήματα μιας κανονικής συμπεριφοράς των μαθητών», *Επιστημονικό Βήμα δασκάλου*, τ. 33, σελ. 10.

Χατζηχρήστου Χρυσής & Hopf D. (1991). «Προβλήματα συμπεριφοράς και σχολικής επίδοσης μαθητών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των εκπαιδευτικών», περ. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τ. 14-15, σελ.107-143.